

Retten i Holbæks KENDELSE

Dato: 27. april 2022

Rettsens sagsnr.: 60-1715/2021

Politiets sagsnr.: 1200-73111-00007-20

Retsmødet var offentligt.

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte1*, født november 1998, *Tiltalte2*, født maj 1998, *Tiltalte3*, født juli 1993, *Tiltalte4*, født februar 1996, *Tiltalte5*, født februar 2001 og *Tiltalte6*, født november 1996

Fortsat hovedforhandling

Specialanklager Anja Lund Liin og anklager Thomas Rasmussen var mødt for anklagemyndigheden.

Det tidligere fremlagte var til stede.

Advokat Martin Andersen var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte1*.

Advokat Tenna Dabelsteen var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte2*.

Advokat Gitte Juul Jensen var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte3*.

Advokat Michael Juul Eriksen var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte4*.

Advokat Nima Nabipour var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte5*.

Advokat Christian Bjerrehuus var mødt som beskikket forsvarer for *Tiltalte6*.

De tiltalte var fremstillet.

Det var oplyst, at de medsigtede *Person1* og *Person2* var til stede i bygningen og anbragt i lytterum.

Den for medsigtede *Person3*'s beskikkede forsvarer, advokat Danni Richter Larsen, var mødt.

Den for medsigtede *Person1*'s beskikkede forsvarer, advokat Anne Damhus Kristensen, var mødt.

Den for medsigtede *Person2*'s beskikkede forsvarer, advokat André Rouvillian, var med retts tilladelse mødt ved advokat Linn Støkken Nielsen.

Den for medsigtede *Person4*'s beskikkede forsvarer, advokat Søren Eriksen, var underrettet om retsmødet.

Advokat Christian Bjerrehuus nedlagde påstand om, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades anvendt som bevis, subsidiært at de til sagen

nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger vedrørende IMEI-nummer *IMEI1* ikke tillades anvendt som bevis.

Advokat Gitte Juul Jensen nedlagde påstand om, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades anvendt som bevis, subsidiært, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger vedrørende IMEI-nummer *IMEI2* ikke tillades anvendt som bevis.

Advokat Nima Nabipour nedlagde påstand om, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades anvendt som bevis.

De øvrige forsvarere tilsluttede sig påstanden om, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades anvendt som bevis.

Anklageren nedlagde påstand om, at forsvarernes påstande ikke tages til følge.

Spørgsmålet om anvendelse af de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger blev forelagt og procederet.

Retten optog spørgsmålet til votering og kendelse, der vil blive afsagt kl. 11.30.

Retten midlertidigt hævet.

Kl. 11.30 blev retten sat på ny af dommerne Peter Rostgaard Ahleson (retsformand), Gry Berdiin og Niels Juhl.

Den for medsigtede *Person4* beskikkede forsvarer, advokat Søren Eriksen, var mødt.

Efter votering afsagdes der

Kendelse

EU-domstolen har i dom af 5. april 2022 (sag C-140/20) fastslået bl.a., at bestemmelser i direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er til hinder for lovgivningsmæssige foranstaltninger, der med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet og forebyggelse af alvorlige trusler mod den offentlige sikkerhed i forebyggende øjemed foreskriver generel og udifferentieret lagring (logning) af trafikdata og lokaliseringsdata.

Der er enighed om, at i hvert fald en del af det omtvistede materiale i nærværende sag indeholder oplysninger, der er indsamlet på baggrund af lovgivningsmæssige foranstaltninger om generel og udifferentieret logning.

Som imidlertid også fastslået i ovennævnte dom henhører spørgsmålet om antageligheden af beviser, der er tilvejebragt på baggrund af logning som nævnt ovenfor, under national ret, dog under overholdelse af navnlig ækvivalens- og effektivitetsprincippet. Som fastslået ved EU-domstolens dom af 2. marts 2021 (sag C-746/18) må denne vurdering foretages i lyset af, hvilken risiko antagelsen af sådanne beviser vil medføre for iagttagelsen af kontradiktionsprincippet og dermed for retten til en retfærdig rettergang.

Den omstændighed, at indsamlingen af de omhandlede oplysninger er sket på baggrund af logningsregler, der måtte være i strid med EU-retlige regler, har ikke i sig selv påvirket pålideligheden eller validiteten af de omhandlede oplysninger, der er af teknisk karakter. Dette må efter rettens opfattelse tillægges afgørende betydning ved vurderingen af spørgsmålet om antageligheden af de

omhandlede beviser. Ved vurderingen må også indgå, at forsvarerne under sagen herunder efter bevisførelse har mulighed for at imødegå og at udtale sig om de omhandlede oplysninger.

Endvidere må det indgå i vurderingen, at der ikke er grundlag for at antage, at de omhandlede oplysninger udgør det eneste eller reelt afgørende bevis i sagen. Endelig må sagens særdeles alvorlige karakter indgå i vurderingen.

På denne baggrund er der efter en samlet vurdering således ikke grundlag for at tage forsvarernes påstande til følge. Det af forsvarerne i øvrigt anførte kan ikke føre til en anden vurdering.

Det bemærkes, at retten ikke herved har taget stilling til den bevismæssige betydning af de omhandlede oplysninger.

Thi bestemmes:

De af forsvarerne nedlagte påstande tages ikke til følge.

Advokat Christian Bjerrehuus kærede afgørelsen til landsretten og anmodede om, at kæremålet tillægges opsættende virkning. Han oplyste, at der vil blive indgivet kæreskrift.

Advokat Gitte Juel Jensen og advokat Nima Nabipour tilsluttede sig kæremålet og oplyste, at der ikke vil blive indgivet kæreskrift.

Retten midlertidigt hævet kl. 11.45.

Retten blev kl. 12.00 sat på ny af dommerne Peter Rostgaard Ahleson (retsformand), Gry Berdiin og Niels Juhl.

Efter votering besluttede retten, at kæremålet ikke tillægges opsættende virkning.

Retten midlertidigt hævet.

.....

Østre Landsrets 23. afdelings KENDELSE

Som dommere fungerede landsdommerne Gunst Andersen, Morten Christensen og Mette Skov Larsen (kst.), førstnævnte som rettens formand.

Dato: 28. april 2022

Rettens sagsnr.: S-1150-22, S-1152-22 og S-1153-22

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte6*, født november 1996, (advokat Christian Buhl Bjerrehuus, beskikket), *Tiltalte5*, født februar 2001, (advokat Nima Nabipour, beskikket) og *Tiltalte3*, født juli 1993, (advokat Gitte Juul Jensen, beskikket)

Ingen var indkaldt eller mødt.

Der fremlagdes udskrift af retsbogen fra Retten i Holbæk med rettens kendelse af 27. april 2022 (60-1715/2021), hvorved retten bestemte, at de af forsvarerne nedlagte påstande angående bevisførelsen ikke tages til følge.

Der fremlagdes endvidere dommerens fremsendelsesbrev af 27. april 2022. Endelig fremlagdes kæreskrift af 28. april 2022 fra advokat Christian Bjerrehuus.

Efter votering afsagdes

kendelse:

Af de grunde, der er anført af byretten,

bestemmes:

Byrettens kendelse stadfæstes.

.....

Højesterets KENDELSE

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Jan Schans Christensen, Ole Hasselgaard, Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen.

Dato: 4. oktober 2023

Rettens sagsnr.: 59/2022

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte6*, (advokat Christian Bjerrehuus, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Holbæk den 27. april 2022 (60-1715/2021) og af Østre Landsrets 23. afdeling den 28. april 2022 (S-1150-22).

Påstande

Tiltalte6 har nedlagt påstand om, at de nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades som bevis i sagen, subsidiært at de nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger vedrørende IMEI-nummer *IMEI1* ikke tillades som bevis i sagen.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Straffesagen

Den 23. marts 2022 blev der ved Retten i Holbæk indledt hovedforhandling i en nævningsesag mod i alt seks tiltalte, herunder *Tiltalte6*, om bl.a. drab og drabsforsøg den 17. november 2020.

Den 27. april 2022 nedlagde forsvarer, advokat Christian Bjerrehuus, på vegne af *Tiltalte6* påstand om, at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger ikke tillades anvendt som bevis, subsidiært at de til sagen nationalt indhentede teleoplysninger og udvidede teleoplysninger vedrørende IMEI-nummer *IMEI1* ikke tillades anvendt som bevis. De øvrige forsvarere nedlagde tilsvarende påstande. I kendelse af 27. april 2022 bestemte byretten, at påstandene ikke skulle tages til følge. Byrettens begrundelse lyder:

”EU-domstolen har i dom af 5. april 2022 (sag C-140/20) fastslået bl.a., at bestemmelser i direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er til hinder for lovgivningsmæssige foranstaltninger, der med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet og forebyggelse af alvorlige trusler mod den offentlige sikkerhed i forebyggende øjemed foreskriver generel og udifferentieret lagring (logning) af trafikdata og lokaliseringsdata.

Der er enighed om, at i hvert fald en del af det omtvistede materiale i nærværende sag indeholder oplysninger, der er indsamlet på baggrund af lovgivningsmæssige foranstaltninger om generel og udifferentieret logning.

Som imidlertid også fastslået i ovennævnte dom henhører spørgsmålet om antageligheden af beviser, der er tilvejebragt på baggrund af logning som nævnt ovenfor, under national ret, dog under overholdelse af navnlig ækvivalens- og effektivitetsprincippet. Som fastslået ved EU-domstolens dom af 2. marts 2021 (sag C-746/18) må denne vurdering foretages i lyset af, hvilken risiko antagelsen af sådanne beviser vil medføre for iagttagelsen af kontradiktionsprincippet og dermed for retten til en retfærdig rettergang.

Den omstændighed, at indsamlingen af de omhandlede oplysninger er sket på baggrund af logningsregler, der måtte være i strid med EU-retlige regler, har ikke i sig selv påvirket pålideligheden eller validiteten af de omhandlede oplysninger, der er af teknisk karakter. Dette må efter rettens opfattelse tillægges afgørende betydning ved vurderingen af spørgsmålet om antageligheden af de omhandlede beviser. Ved vurderingen må også indgå, at forsvarerne under sagen – herunder efter bevisførelse – har mulighed for at imødegå og at udtale sig om de omhandlede oplysninger.

Endvidere må det indgå i vurderingen, at der ikke er grundlag for at antage, at de omhandlede oplysninger udgør det eneste eller reelt afgørende bevis i sagen. Endelig må sagens særdeles alvorlige karakter indgå i vurderingen.

På denne baggrund er der efter en samlet vurdering således ikke grundlag for at tage forsvarernes påstande til følge. Det af forsvarerne i øvrigt anførte kan ikke føre til en anden vurdering.

Det bemærkes, at retten ikke herved har taget stilling til den bevismæssige betydning af de omhandlede oplysninger.”

Tiltalte6 og to af de øvrige tiltalte kærede byrettens kendelse til Østre Landsret, der den 28. april 2022 stadfæstede kendelsen i henhold til grundene.

Retten i Holbæk afsagde den 20. juni 2022 dom i straffesagen. Ved dommen blev fem af de tiltalte, herunder *Tiltalte6*, straffet med fængsel på livstid. *Tiltalte6* blev endvidere udvist af Danmark for bestandig. Én af de tiltalte blev frifundet. Dommen er efter det oplyste anket både af de tiltalte og af anklagemyndigheden.

Indhentede retskendelser

Retten i Holbæk bestemte ved kendelser af 18. november 2020, at politiet i medfør af retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4, jf. § 781, stk. 1 og stk. 5, jf. § 804, stk. 1, måtte indhente udvidede teleoplysninger i tre geografiske områder omkring gerningsstedet den 17. november 2020 mellem kl. 17.00 og kl. 19.00.

Retten i Holbæk bestemte ved kendelse af 21. maj 2021, at politiet i medfør af retsplejelovens § 783, stk. 1, jf. § 780, stk. 1, nr. 3, jf. § 806, stk. 2, jf. § 804, stk. 1, måtte indhente historiske teleoplysninger om, hvilke telefoner eller andre kommunikationsapparater, der havde været sat i forbindelse med IMEI-nr. *IMEI1* fra den 10. august 2020 til og med den 18. maj 2021.

Anbringender

Tiltalte6 har anført navnlig, at de indhentede teleoplysninger udgør et ulovligt tilvejebragt bevis, der ikke kan tillades anvendt i straffesagen.

Tilvejebringelse og anvendelse af generel og udifferentieret logningsdata i sager om grov kriminalitet er efter EU-Domstolens praksis i strid med EU-retten. Nærværende straffesag omhandler alene grov kriminalitet, og teleoplysningerne udgør dermed et ulovligt tilvejebragt bevis, som ikke kan tillades ført.

De danske myndigheder har siden EU-Domstolens dom af 21. december 2016 i de forenede sager C-203/15 og C-698/15 (Tele2 Sverige AB mod Postoch Telestyrelsen m.fl.) været bekendt med, at EU-Domstolen har afvist, at sager om grov kriminalitet kan give grundlag for generel og udifferentieret logning af teleoplysninger. Myndighederne har erkendt, at der forelå en væsentlig procesrisiko ved en sådan logning samt ved at anvende data opnået herved i straffesager om grov kriminalitet. Myndighederne må dermed anses for forsætligt at have spekuleret i ikke at overholde reglerne for tilvejebringelse af bevis. Det er underordnet, om den konkrete spekulation blev foretaget af den enkelte politiassistent, hos Rigsadvokaten eller i Justitsministeriet, da der må ske identifikation mellem myndighederne. Der foreligger ikke en misforståelse af reglerne, men derimod en aktuel og konkret viden om, at logningen var uhjemlet. Såfremt teleoplysningerne ikke uberettiget var blevet logget, havde beviset ikke været tilgængeligt for myndighederne. Beviset kunne således ikke være indhentet på lovlig vis. Myndighedernes adfærd har dermed væsentligt forringet hans retsstilling, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6.

Endelig må det tillægges betydning, at teleoplysningerne er et tungt og afgørende bevis i straffesagen.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at oplysninger, der generelt og udifferentieret er blevet registreret og opbevaret af teleudbydere med henblik på beskyttelse af den nationale sikkerhed, men som måtte være blevet udleveret til politiet i verserende sager, der ikke omfattes af straffelovens kapitel 12 og 13, fortsat kan anvendes som bevis i konkrete straffesager.

Selv hvis det ikke kan udelukkes, at de indhentede logningspligtige teleoplysninger nu må anses for ulovligt tilvejebragte beviser, jf. EU-Domstolens dom af 5. april 2022 i sag C140/20 (G.D. mod Commissioner of An Garda Síochána m.fl.), har dette ikke betydning for pålideligheden eller validiteten af oplysningerne, der er af teknisk karakter. Der er heller ikke herved sket en krænkelse af en vigtig beskyttelsesinteresse, som f.eks. selvinkrimineringsforbuddet og provokationsforbuddet. Der er ikke belæg for at antage, at de danske myndigheder, herunder politi og anklagemyndighed, forsætligt har spekuleret i ikke at overholde reglerne for tilvejebringelse af beviser. At myndighederne er klar over, at der foreligger en procesrisiko, idet visse EU-retlige spørgsmål er uafklarede, kan ikke sidestilles med, at myndighederne bevidst har handlet i strid med EU-retten. Antageligheden af beviser henhører i øvrigt under medlemsstaternes partsautonomi.

Det følger af det almindelige kontradiktionsprincip, at forsvareren under hovedforhandlingen på lige fod med anklageren vil kunne foretage dokumentation af teleoplysningerne og stille spørgsmål til de

tiltalte og vidner herom. Forsvareren har mulighed for at anfægte beviserne, herunder bestride, at oplysningerne vedrører tiltalte eller gøre gældende, at beviserne er mangelfulde.

Det kan først ved den samlede bevisbedømmelse vurderes, om teleoplysningerne er det eneste eller afgørende bevis, og om det på den baggrund ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 at domfælde.

Endelig må en afvejning af samfundets interesse i efterforskningen og strafforfølgning i sagen, der er særdeles alvorlig, sammenholdt med tiltaltes interesse i at beviser bliver tilvejebragt på lovlig måde, føre til at beviset tillades.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om teleoplysninger indhentet fra danske teleudbydere skal udgå af straffesagen mod bl.a. *Tiltalte6*.

Det drejer sig om udvidede teleoplysninger knyttet til tre geografiske områder den 17. november 2020 mellem kl. 17 og 19, som politiet har indhentet i henhold til kendelser afsagt af Retten i Holbæk den 18. november 2020. Det drejer sig endvidere om historiske teleoplysninger for perioden fra den 10. august 2020 til den 18. maj 2021, som politiet har indhentet i henhold til Retten i Holbæks kendelse af 21. maj 2021.

Højesteret finder, at der ikke foreligger retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der kan begrunde, at de indhentede teleoplysninger ikke kan anvendes som bevis i straffesagen. Det bemærkes herved, at uanset om indhentede teleoplysninger måtte være tilvejebragt på baggrund af generel og udifferentieret logning i strid med EU-retten, har det ikke betydning for oplysningernes kvalitet, og det medfører heller ikke i sig selv en krænkelse af tiltaltes rettigheder af betydning for straffesagen.

På denne baggrund tiltræder Højesteret, at teleoplysningerne ikke skal udgå af sagen. Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.